

les 1 Vanavond is het feest

De eerste **machines** stonden in **textiel-fabrieken**. De machines maakten een **enorm lawaai** en waren **onveilig**. De lucht in de fabriek was **stoffig** en ongezond. Er werkten veel **arbeiders**. Mannen en vrouwen kregen heel **weinig loon**. Kinderen vanaf **zes jaar** werkten ook. Ze verdienden nog minder. Toch was **kinderarbeid nodig om genoeg eten te kopen** voor het hele gezin. Arbeiders moesten **lange dagen** werken. Het werk begon zodra het **licht** was en duurde tot het **donker** werd. Iedereen was **alleen op zondag vrij**.

Ze aten **iedere dag aardappelen met mosterd** en bijna nooit groenten en vlees. Ze woonden in **piepkleine en vochtige huizen**. Door het ongezonde werk, het slechte eten en de vochtige huizen waren kinderen **vaak ziek**.

les 2 Met vader mee

In een **moderne textielfabriek** gaat veel werk automatisch. Daarom werken er **weinig mensen**. Er staan **machines** en **computers** en **robots**. Een robot is een **machine die door een computer wordt bestuurd**. Er is **schone lucht**. De machines maken **nauwelijks lawaai**. Ze zijn ook **veilig**. Kinderen mogen niet werken. Ze moeten naar **school**. De mensen verdienen een **goed loon** en hebben veel **vrije tijd**.

les 3 Naar school

Vroeger moesten kinderen van **arme ouders werken** in een fabriek of op het land. Ze konden dus niet naar school. **Kinderen van rijkere ouders konden wel naar school**. Zij hoefden niet te werken. Vaak zaten er meer dan **zestig kinderen** in één klas. In zo'n grote klas waren twee leraren: de **meester** en de **ondermeester**. Ze **verdienden weinig geld**. Ze hadden daarom vaak allerlei **bijbaantjes**. Ze waren bijvoorbeeld **koster** van de kerk of hadden een **winkeltje** bij school.

Pen en papier waren duur. Daarom schreven de kinderen met een **griffel** op een **lei**. Kinderen kregen vaak strenge **straffen**. Ze kregen tikken met de **roede** of de **plak**. Wie zijn best niet deed, moest **ezelsoren** opzetten of een **ezelsbord** omhangen.

Ongeveer honderd jaar geleden kwam de **leerplicht**. Toen moesten alle kinderen naar school. Ze mochten toen niet meer in de fabriek werken.

les 4 Het museum

Wie iets verzamelt, heeft een **verzameling**. Wie van zijn verzameling een tentoonstelling maakt, kan een **museum** beginnen. In Nederland zijn veel museums. In historische museums zijn dingen van vroeger verzameld.

Bij de voorwerpen in een museum staan kaartjes. Daarop staat **wat het is, hoe oud het is, hoe het gebruikt is**.

Suppoosten houden er toezicht.

Restaurateurs repareren oude spullen. Er werken ook mensen die **leuke dingen** bedenken voor de bezoekers.

Op **internet** maken museums reclame.

vragen

- 1 Waar stonden vroeger de eerste machines?
- 2 Waarom was het ongezond om in zo'n fabriek te werken?
- 3 Hoe noemde je de mensen die in een fabriek werkten?
- 4 Verdienden arbeiders veel of weinig loon?
- 5 Waarom werkten er ook vaak kinderen in de fabriek?
- 6 Hoe waren de werktijden van de arbeiders?
- 7 Hadden de arbeiders wel eens vrij?
- 8 Wat aten de arbeiders vroeger iedere dag?
- 9 In wat voor huizen woonden ze?
- 10 Waren de arbeiderskinderen gezond?
- 2 11 Noem vier verschillen tussen een textielfabriek nu en een textielfabriek vroeger.
- 12 Wat is een robot?
- 13 Waarom hebben mensen in de fabriek het nu veel beter dan vroeger? Geef twee voorbeelden.
- 3 14 Waarom gingen kinderen van arme ouders vroeger niet naar school?
- 15 Welke kinderen gingen vroeger wel naar school?
- 16 Hoeveel kinderen zaten er vaak in een klas?
- 17 In de klas werkten vaak twee mensen tegelijk. Hoe noemde je die?
- 18 Waarom hadden meesters vaak ook nog een bijbaan?
- 19 Wat gebruikten de kinderen vroeger om te schrijven?
- 20 Wat voor straffen kregen de kinderen soms?
- 21 Waarom moesten de kinderen honderd jaar geleden allemaal naar school?
- 4 22 Wat krijg je als je een tijdlang iets spaart?
- 23 Hoe heet een gebouw dat speciaal is ingericht om een verzameling te laten zien?
- 24 Wat doet een suppoost in een museum?
- 25 Wat doet een restaurateur in een museum?
- 26 Wat doen museums om meer bezoekers te krijgen?
- 27 Waar maken museums vaak reclame?

antwoorden

- 1 In textielfabrieken.
- 2 Er was een stoffige lucht en de machines maakten veel lawaai en waren onveilig.
- 3 Arbeiders.
- 4 Weinig loon.
- 5 Hun loon was nodig in het gezin om genoeg eten te kopen.
- 6 Ze werkten lange dagen en
- 7 ze hadden alleen op zondag vrij.
- 8 Aardappelen (met mosterd).
- 9 In piepkleine, vochtige huizen.
- 10 Nee, ze waren vaak ziek.
- 11 Vroeger: veel arbeiders, vieze lucht, lawaai, veel kinderen.
Nu: computers en robots, schone lucht, stil, geen kinderen.
- 12 Een machine die door een computer wordt bestuurd.
- 13 Mensen verdienen nu veel meer. Mensen hebben nu veel vrije tijd.
- 14 Omdat ze moesten werken.
- 15 Kinderen van rijkere ouders.
- 16 Zestig kinderen.
- 17 De meester en de ondermeester.
- 18 Ze verdienden als meester heel weinig geld.
- 19 Een griffel en een lei.
- 20 Tikken met roede of plak, ezelsoren of ezelsbord.
- 21 Toen kwam er leerplicht.
- 22 Een verzameling.
- 23 Een museum.
- 24 Hij houdt toezicht.
- 25 Hij repareert oude voorwerpen.
- 26 Ze bedenken leuke dingen die de bezoekers kunnen doen.
- 27 Op internet.